

وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی

برنامه آموزشی دوره تکمیلی تخصصی آسیب شناسی
دستگاه گوارش
Gastrointestinal Pathology Fellowship

واحد تدوین و برنامه ریزی آموزشی

فهرست مطالب

صفحه	موضوع
۲	اسامی تدوین کنندگان برنامه
۴	مقدمه - عنوان - تعریف - متخصصین مجاز ورود به دوره - طول دوره
۵	تاریخچه وسیر تکاملی دوره در ایران و جهان
۶	دلایل نیاز به این دوره - حدودنیاز به نیروی دوره دیده در این حیثه تا ۱۰ سال آینده
۶	فلسفه - رسالت - دور نما
۷	پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان این دوره
۸	نقش ها ووظایف حرفه ای دانش آموختگان در جامعه
۹	توانمندی ها و مهارت های پروسیجرال مورد انتظار
۱۱	اسامی رشته ها یا دوره هایی که با این دوره تداخل عملی دارند
۱۱	راهبردها و روش های آموزشی
۱۲	ساختار کلی دوره
۱۲	عناوین مباحثی که دستیاران در بخش های چرخشی به آن می پردازند به تفکیک هر بخش
۱۳	عناوین دروس
۱۴	انتظارات اخلاق حرفه ای از دستیاران
۱۸	منابع درسی که با استفاده از آنها آموزش این برنامه قابل اجرا است
۱۹	ارزیابی دستیاران
۱۹	شرح وظایف دستیاران
۲۰	حداقل های مورد نیاز در برنامه
۲۲	ارزشیابی برنامه
۲۳	استانداردهای ضروری برنامه های آموزشی
۲۴	منابع مورد استفاده برای تهیه این سند

اسامی اعضای کمیته تدوین برنامه:

نام و نام خانوادگی	رتبه دانشگاهی	دانشگاه علوم پزشکی
* دکتر مسعود ستوده	استاد	تهران
* دکتر افشین مرادی	دانشیار	شهید بهشتی
* دکتر فرید آزموده اردلان	استاد	تهران
* دکتر بیتا گرامی زاده	استاد	شیراز
* کامران غفارزادگان		مشهد
* دکتر ناصر رخشانی	استاد	ایران

* دکتر مهرداد حق ازلی - معاون واحد تدوین و برنامه ریزی آموزشی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی
 * دکتر مریم السادات مصطفوی - کارشناس کمیته های راه اندازی و گسترش دوره های تکمیلی تخصصی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی
 * نوشین آگاهی - کارشناس برنامه های آموزشی دوره های تکمیلی تخصصی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی

اسامی همکاران کمیسیون تدوین و برنامه ریزی آموزشی:

دکتر علی اکبر حق دوست معاون آموزشی و دبیر شورا، دکتر اسماعیل ایدنی مشاور معاون آموزشی، نمایندگان منتخب دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی: دکتر مهرداد حق ازلی معاون واحد تدوین و برنامه ریزی آموزشی، دکتر علیرضا استفاهتی، دکتر سید علی صفوی نائینی، دکتر حبیب الله پیروی، دکتر علی حائری، دکتر ولی الله حسنی، دکتر لادن حقیقی، دکتر علی حمیدی مدنی، دکتر محمود رضا آل بویه، دکتر پیمان محمدی تربتی، دکتر عبدالجلیل کلاتر هرمزی، دکتر الهه ملکان راد، دکتر زهرا فردی آذر (اعضای هیات علمی منتخب)، دکتر محمد شریعتی (نماینده معاونت بهداشت)، دکتر مهدی شادنوش (نماینده معاونت درمان)، دکتر علیرضا سلیمی (نماینده سازمان نظام پزشکی)، دکتر اشرف آل باسین (زنان و زایمان) دکتر احمد علی نوربالا (روانپزشکی) دکتر محمد علی محقق (جراحی عمومی) دکتر مهرداد حق ازلی (داخلی) دکتر علی اکبر سیاری (کودکان) دکتر ولی الله حسنی (بیهوشی) (دبیران هیات ممتحنه رشته های تخصصی) و ریحانه بنازادگان (کارشناس کمیسیون تدوین و برنامه ریزی آموزشی) و نوشین آگاهی (کارشناس برنامه های آموزشی دوره های تکمیلی تخصصی)

اسامی همکاران کمیسیون دائمی معین شورای آموزش پزشکی و تخصصی:

دکتر علی اکبر حق دوست معاون آموزشی و دبیر شورا، دکتر اسماعیل ایدنی مشاور معاون آموزشی، دکتر محمد حسین آیتی دبیر شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی کشور، دکتر محمد رضا صبری عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و نماینده منتخب وزیر، دکتر محمد رضا شکیبی عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمان و نماینده منتخب وزیر، دکتر سید امیر حسین قاضی زاده هاشمی عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و نماینده منتخب وزیر، دکتر مصطفی قانعی عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله و نماینده منتخب وزیر، دکتر علی اکبر سیاری عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و نماینده منتخب وزیر، دکتر سید محمد تقی طباطبایی عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و نماینده منتخب وزیر، دکتر مهرداد حق ازلی معاون واحد تدوین و برنامه ریزی آموزشی، دکتر کوروش وحید شاهی مسئول واحد ارزشیابی و اعتبار بخشی، دکتر علیرضا عسکری مدیر واحد دستیاری، دکتر شهرام شایان مدیر واحد آزمون، دکتر اصغر جهانپور معاون اجرایی، دکتر شهریار نفیسی رئیس دانشکده پزشکی تهران، دکتر علی طبیبی رئیس دانشکده پزشکی شهید بهشتی، دکتر کامران آقاخانی رئیس دانشکده پزشکی ایران، دکتر محمد رضا ادراکی رئیس دانشکده پزشکی شیراز، دکتر محمد حسن امامی دهکردی رئیس دانشکده پزشکی اصفهان، دکتر حسنعلی واحدیان رئیس دانشکده پزشکی یزد، دکتر ایرج ملکی رئیس دانشکده پزشکی مازندران، دکتر بهرام نیکخو رئیس دانشکده پزشکی کردستان، دکتر حجت پورفتحی رئیس دانشکده پزشکی تبریز، دکتر جلال خیرخواه رئیس دانشکده پزشکی گیلان، دکتر عبدالمجید طاهری رئیس دانشکده پزشکی شهرکرد، دکتر سید سعید سیدیان رئیس دانشکده پزشکی اهواز، دکتر علی طلایی رئیس دانشکده پزشکی مشهد، دکتر مژگان ممانی رئیس دانشکده پزشکی همدان، دکتر رامین پرویز راد رئیس دانشکده پزشکی اراک، دکتر سید غلامعلی جورسرایبی رئیس دانشکده پزشکی بابل، دکتر هوشنگ رفیق دوست رئیس دانشکده پزشکی زاهدان، دکتر علیرضا سلیمی نماینده سازمان نظام پزشکی، جواد افشاری سرپرست اداره کل حقوقی و تنظیم مقررات، دکتر نیره اسلامی و دکتر مریم السادات مصطفوی کارشناسان کمیسیون دائمی معین دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی

مراحل تدوین برنامه آموزشی:

ضرورت دوره تکمیلی تخصصی آسیب شناسی دستگاه گوارش در سی و یکمین کمیته سیاستگذاری، راه اندازی و گسترش رشته‌ها و دوره های تکمیلی تخصصی پزشکی در تاریخ ۹۸/۹/۳ مطرح و مورد تصویب قرار گرفت.

تدوین برنامه آموزشی دوره تکمیلی تخصصی آسیب شناسی دستگاه گوارش در تاریخ ۹۸/۱۱/۱ در کمیته تدوین برنامه آموزشی مورد بررسی قرار گرفت.

برنامه آموزشی دوره تکمیلی تخصصی آسیب شناسی دستگاه گوارش در تاریخ ۹۸/۱۱/۳۰ در کمیسیون تدوین و برنامه ریزی آموزشی مورد بررسی و تصویب قرار گرفت.

برنامه آموزشی دوره تکمیلی تخصصی آسیب شناسی دستگاه گوارش در تاریخ ۹۹/۳/۲۷ در کمیسیون دائمی معین مورد بررسی و تصویب قرار گرفت و در نود و دومین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی در تاریخ ۹۹/۴/۷ تنفیذ گردید.

مقدمه :

آسیب شناسی دستگاه گوارش از شاخه های تکمیلی رشته تخصصی آسیب شناسی است. برنامه آموزشی آن عمدتاً شامل مطالعه پیامد مورفولوژیک بیماریهای لوله گوارش، کبد و کیسه صفرا، مجاری صفراوی، و پانکراس می باشد. با فراگیر شدن روشهای کم تهاجمی تشخیصی، سیتولوژی پانکراس و مجاری صفراوی اهمیت روزافزونی پیدا کرده است. علاوه بر این به کارگیری روش های تشخیصی دیگر نظیر پاتولوژی مولکولی و ایمنو هیستوشیمی از جمله کاربردهای دیگر این رشته می باشد.

کمیته تدوین برنامه آموزشی دوره تکمیلی تخصصی
آسیب شناسی دستگاه گوارش

عنوان دوره به فارسی و انگلیسی :

دوره تکمیلی تخصصی آسیب شناسی دستگاه گوارش
Gastrointestinal Pathology Fellowship

تعریف دوره :

دوره تکمیلی تخصصی آسیب شناسی دستگاه گوارش از شاخه های تکمیلی رشته تخصصی پاتولوژی است . برنامه آموزشی آن عمدتاً شامل مطالعه مورفولوژیک نمونه های بافتی لوله گوارشی، کبد و مجاری صفراوی، و پانکراس می باشد. علاوه بر این از روشهای تشخیصی دیگر نظیر پاتولوژی ملکولی، سیتولوژی، و ایمنو هیستوشیمی به منظور تشخیص ضایعات فوق استفاده می شود.

متخصصین مجاز ورود به دوره :

دارندگان مدرک دانشنامه تخصصی در رشته آسیب شناسی مجاز ورود به این دوره تکمیلی تخصصی می باشند (اولویت با اعضای هیات علمی دانشگاه می باشد).

طول دوره آموزش :

طول آموزش در این دوره تکمیلی تخصصی ۱۲ ماه است .

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران :

در جهان:

با گسترش علم پاتولوژی نیاز به گذراندن دوره های تکمیلی و جوابدهی تخصصی تر به نمونه های بافتی ارگانهای مختلف احساس شد.

فارغ التحصیلان دوره چهار ساله رشته آسیب شناسی در آمریکا اغلب پس از گذراندن یک و یا دو دوره فلوشیپ وارد بازار کار می شوند.

آموزش پاتولوژی گوارش به صورت یکی از شاخه های پاتولوژی در آمریکا و اروپا قدمتی ۷۰ ساله دارد و هم اکنون فلوشیپ پاتولوژی گوارش در دانشگاههای معتبر آمریکا، کانادا، اروپا، استرالیا و... در حال آموزش می باشد.

در ایران:

نیاز به آموزش پاتولوژی گوارش در قالب دوره ای جامع از سالها قبل در ایران احساس می شد. همین امر موجب شد تا دکتر مسعود ستوده در سال ۱۳۸۲ اقدام به پذیرش دو دوره کوتاه مدت پاتولوژی دستگاه گوارش تحت عنوان فرصت مطالعاتی داخل کشور در دانشگاه علوم پزشکی تهران بنماید.

از سال ۱۳۹۶ پذیرش فراگیران در قالب دوره های کوتاه مدت در دانشگاه های علوم پزشکی شهید بهشتی (توسط دکتر افشین مرادی) و مشهد (توسط دکتر سکینه عموییان) صورت گرفت.

دلایل نیاز به این دوره :

- سرطان های دستگاه گوارش (معهده، روده بزرگ ، مری و لوزالمعده) شایعترین سرطان ها در ۳۰ استان ایران هستند که سهم ۲۷ درصدی از کل سرطان های شایع را به خود اختصاص داده اند.
- در غالب کشورهای پیشرفته برنامه اسکرینینگ سرطان روده بزرگ انجام می گیرد و در ایران هم فارغ التحصیلان این دوره قادر خواهند بود کمک موثری برای نظام سلامت باشند.
- تقسیم بندی صحیح بیماریهای التهابی مری، معده، روده باریک و کولون به تیم معالج کمک موثری خواهد نمود.
- تعداد مراکز پیوند کبد رو به افزایش است. جا دارد تا متناسب با توسعه سایر رشته های مرتبط با پیوند (جراحی، داخلی، و ...)، پاتولوژی پیوند نیز با ایجاد این رشته رشدی متوازن را تجربه نماید. بیماریهای منجر به نارسایی پیشرفته کبد، ارزیابی پاتولوژی کبد دهنده و واکنش های بافتی رد پیوند از مباحث مهم این حوزه می باشند.
- در طول سالهای گذشته شاهد برجسته تر شدن روش های تشخیصی کم تهاجمی در بیماریهای پانکراس بوده ایم که یکی از مهم ترین آنها نمونه گیری از ضایعات لوزالمعده با هدایت اندوسونوگرافی بوده است. جوابدهی به این نمونه ها نیاز به دانش و تبحر ویژه ای دارد که ضرورت راه اندازی این فلوشیپ را آشکارتر می سازد.
- بیماریهای کیسه صفرا و مجاری صفراوی از شایعترین بیماریهای انسانی می باشند که در این دوره مورد توجه قرار می گیرند.
- راه اندازی این رشته موجب ارتقای کیفیت خدمات آموزشی، تشخیصی درمانی، و پژوهشی، و در راستای ارتقای نظام سلامت و منافع مردم و کشور می باشد و به مرجعیت علمی ایران در منطقه کمک می نماید.

حدود نیاز به تربیت متخصص در این دوره در ده سال آینده :

- * در حال حاضر ۱۷ دانشگاه وظیفه تربیت دستیار در رشته آسیب شناسی را بر عهده دارند. چنانچه برای هر دانشگاه حداقل ۲ نفر در نظر گرفته شود حدود افراد مورد نیاز برای ده سال آینده تقریباً ۳۴ نفر خواهد بود.
- * در حال حاضر ۳۱ استان در کشور وجود دارد که با کسر استان های فوق ، ۱۸ استان باقی می ماند که نیاز به متخصص دوره دیده در این حیطه تخصصی دارند. لذا اگر برای هر استان ۱ نفر متخصص در نظر گرفته شود ، حدود نیاز استان ها برای ده سال آینده ۱۸ نفر برآورد می شود .
- * لذا تخمین زده می شود که با در نظر گرفتن رشد جمعیت ، رشد مراکز تربیت متخصص و محاسبه ۳۰ سال کار برای هر متخصص ، حدود نیاز به نیروی متخصص در این دوره تکمیلی در ۱۰ سال آینده حدود ۵۰ نفر خواهد بود .

Philosophy (Beliefs & Values)

فلسفه (ارزش ها و باورها) :

در تدوین این برنامه ، بر ارزش های زیر تاکید می شود :

آگاهی کامل و خاص از نحوه تشخیص صحیح بیماریهای دستگاه گوارش که با کمک پاتولوژی امکان تشخیص آنها وجود دارد به گونه ای که در کنار پزشکان مربوطه وجود این افراد کمک بزرگی به تشخیص و درمان موفقیت آمیز بیماران خواهد بود و ضمن احترام به حقوق طبیعی بیماران این مرز و بوم به ایشان این امکان را می دهیم که از خدمات پیشرفته و سریع پزشکی در این زمینه بهره مند گردند و به اقتصاد جامعه نیز کمک شایانی انجام می دهیم.

رسالت (ماموریت):

Mission:

رسالت این دوره، تربیت نیروهای متخصص آگاه به مسائل علمی روز، توانمند، مسئولیت پذیر و حساس به سلامت افراد و جامعه در جهت رسیدن به جامعه ای سالم است که تخصص خود را در زمینه های پیشگیری، تشخیصی، آموزشی و پژوهشی در حیطه پاتولوژی دستگاه گوارش در اختیار افراد جامعه قرار دهند. با آموزش این دوره حقوق بیماران از نظر رسیدن به جواب سریع و دسترسی سریع پزشکان به جواب آزمایشات پاتولوژی دستگاه گوارش دیده می شود.

دور نما (چشم انداز):

Vision:

انتظار داریم طی ۱۰ سال آینده تعداد فارغ التحصیلان این رشته به تعدادی برسد که بتوانند بخش قابل ملاحظه ای از نیازهای کشور را در این زمینه مطابق معیار های روز دنیا بر طرف نمایند، و همچنین، از لحاظ استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و ارائه خدمات پزشکی، ایران در منطقه در زمره کشورهای مطرح خواهد بود.

پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان:

Expected outcomes

هدف کلی: افزایش توان علمی، عملی، و پژوهشی پاتولوژیست ها در استفاده از مورفولوژی، سیتولوژی، و مطالعات تکمیلی ایمنووهیستوشیمی و مولکولار در تشخیص بیماری های دستگاه گوارش است.

اهداف اختصاصی دانش آموختگان این رشته در پایان دوره:

- * آشنایی کامل با معیارهای تشخیصی مورفولوژیک بیماریهای دستگاه گوارش
- * تشخیص بر مبنای بررسی سیتومورفولوژی بیماریهای دستگاه گوارش
- * مطابقت تشخیص های مورفولوژیک و بالینی
- * پیشنهاد، انجام و تفسیر تست های ایمنووهیستوشیمی و آزمایشات مولکولی مرتبط.
- * تعامل با تیم معالج
- * توانایی درک ارتباط و نقش کلینیک و پاراکلینیک بر روی تشخیص پاتولوژی را داشته باشند.
- * با بیماران، همراهان بیماران، اعضای تیم سلامت و مسئولین سلامت، برای رفع مشکل بیمار یا جامعه ارتباط موثر و مناسب حرفه ای برقرار نمایند.
- * رویکردها و روش های تشخیصی مناسب را برای بیماران انتخاب و آنها را با تسلط و مهارت کافی جهت رفع مشکل بیمار بکار گیرند.
- * در آموزش رده های مختلف اعم از بیماران و همراهان آنها، جامعه عمومی و جامعه دانشگاهی در زمینه تخصصی مربوطه توانایی کافی داشته باشند.
- * در نظام پژوهشی کشوری همکاری و تعامل سازنده داشته باشند.
- * با متخصصین رشته ها تعامل سازنده داشته باشند.
- * با پیشنهاد یا بکارگیری راهکارهای مختلف در ارتقای وضعیت سلامت جامعه نقش موثر ایفا نمایند.
- * در کلبه اقدامات، مسائل، مرتبط با اخلاق، حرفه ای، رعایت نمایند.

Roles:

نقش های دانش آموختگان در جامعه:

دانش آموختگان این دوره در نقش های زیر در جامعه ایفای نقش می نمایند :

- * پیشگیری - تشخیصی - درمانی - مراقبتی
- * آموزشی
- * پژوهشی
- * مشاوره ای
- * مدیریتی

Tasks:

وظایف حرفه ای دانش آموختگان:

وظایف حرفه ای دانش آموختگان به ترتیب هر نقش به شرح زیر است:

در نقش پیشگیری:

* همکاری با تیم های تشخیصی زودرس سرطانهای دستگاه گوارش از جمله سرطان روده بزرگ

تشخیصی - درمانی - مراقبتی :

* برقراری ارتباط موثر حرفه ای با بیماران ، همراهان بیماران ، اعضای تیم سلامت و مسئولین مددکاری و در صورت نیاز مسئولین نظام سلامت جهت رفع مشکل بیمار .

* تشکیل پرونده پاتولوژی و مطالعات تکمیلی تشخیصی مرتبط برای بیماران .

* انجام رویه های تشخیصی مجاز مندرج در این برنامه .

* درخواست مشاوره های تخصصی مورد نیاز .

* مشارکت در تشخیص بیماری های دستگاه گوارش به کمک روش های تشخیصی پاتولوژی و ثبت آن در پرونده بیمار.

* پیگیری امور تشخیصی پاتولوژی بیماران و در صورت نیاز ارجاع آنها .

* ثبت اطلاعات و تنظیم مدارک پزشکی مرتبط .

در نقش آموزشی :

* آموزش بیماران ، همراهان ، اعضای تیم سلامت ، دانشجویان و جامعه در صورت نیاز .

* مشارکت در تدوین متون آموزشی و دستورالعمل ها در حیطه تخصصی مرتبط با نظام سلامت .

* خود آموزی مادام العمر.

در نقش مشاوره ای :

* ارائه مشاوره تخصصی به بیماران ، همراهان ، متخصصین دیگر ، مدیران نظام سلامت و مراجع و سازمان های قانونی .

در نقش پژوهشی :

* همکاری در طرح های پژوهشی نظام سلامت و دانشگاهی .

* نشر یا گزارش نتایج تحقیقات انجام شده به مسئولین نظام سلامت .

* گزارش بیماری ها و مشکلات سلامتی مربوط به حیطه تخصصی در جامعه و ارائه راهکارهای اصلاحی به مسئولین نظام سلامت .

در نقش مدیریتی :

* رهبری و مدیریت تیم تشخیصی آزمایشگاهی در حیطه تخصصی مربوطه

توانمندی ها و مهارت های پروسیجرال مورد انتظار: Expected Competencies & Procedural Skills: الف: توانمندی های عمومی: (General Competencies)

گردآوری و ثبت اطلاعات:

- برقراری ارتباط مؤثر حرفه ای
- اخذ شرح حال تخصصی
- ارزیابی تخصصی بیماران
- تشکیل پرونده ، ثبت اطلاعات و تنظیم مدارک پزشکی

استدلال بالینی ، تشخیص و تصمیم گیری برای بیمار:

- تفسیر آزمایشات پاراکلینیکی، مطالعات ایمنووهیستوشیمی، و مولکولار مرتبط.
- ادغام یافته های بالینی و پاراکلینیکی
- استنتاج و قضاوت بالینی
- تشخیص بیماری
- تصمیم گیری بالینی جهت حل مساله بیمار

اداره بیمار (Patient Management):

- انتخاب مناسبترین رویکرد تشخیصی - درمانی و اجرای آن برای بیمار
- درخواست و ارائه مشاوره پزشکی
- ایجاد هماهنگی های لازم و ارجاع بیمار
- پیگیری بیمار

توانمندی های دیگر:

- پژوهش
- رهبری و مدیریت
- ارائه مشاوره های تخصصی
- حمایت و دفاع از حقوق بیماران
- طبابت مبتنی بر شواهد
- استفاده از رایانه و جستجوی اطلاعات علمی در منابع الکترونیکی
- پایش سلامت جامعه

تذکر: دستیاران در طول دوره تخصصی خود ، اکثر توانمندیهای فوق را کسب و در مقاطع بالاتر بر آن ها مسلط خواهند شد.

ب: مهارت های پروسیجرال (اقدامات تشخیصی - درمانی) :

کل دفعات	انجام مستقل	کمک در انجام	مشاهده	پروسیجر (Procedure)
۲۵۰	۱۵۰	۱۰۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی مری و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۷۰۰	۵۰۰	۲۰۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی معده و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۳۵۰	۲۰۰	۱۵۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی روده باریک و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۷۰۰	۵۰۰	۲۰۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی روده بزرگ و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۱۲۰	۱۰۰	۲۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی کبد و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۱۲۰	۱۰۰	۲۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی بافتی کیسه صفرا و مجاری صفراوی و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۱۰۰	۸۰	۲۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی پانکراس و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۲۰۰	۱۵۰	۵۰	-	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های اعمال جراحی رادیکال و رزکسیون و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد
۴۰	۲۰	۲۰	-	جوابدهی به نمونه‌های مشاوره حین عمل جراحی (فروزن سکشن)
۳۰	۱۰	۱۰	۱۰	تهیه اسلاید، رنگ آمیزی و تهیه سل بلوک
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	انجام تکنیک ایمنو هیستوشیمی بر روی بلوک های پارافینی شامل سل بلاک
۱۰۰	۴۰	۳۰	۳۰	بررسی ماکروسکوپی و انتخاب محل مناسب برای نمونه‌گیری بر اساس استانداردهای مدون
۱۵	۵	۵	۵	انجام تستهای مولکولی مرتبط
۵۰	۳۰	۲۰	-	جوابدهی به کیس های مشاوره

اسامی رشته ها یا دوره هایی که با این دوره در انجام بعضی پروسیجرها همپوشانی یا تداخل باز دارند دارند :

الف: همپوشانی در انجام بعضی پروسیجرها: این دوره در انجام بعضی اقدامات تشخیصی - درمانی (procedures) با دوره تکمیلی تخصصی سیتوپاتولوژی همپوشانی دارد .

ب: تداخل حرفه ای: وجود ندارد.

Educational Strategies:

راهبردهای آموزشی :

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است :

- یادگیری مبتنی بر وظایف (task based)
- یادگیری مبتنی بر مشکل (problem based)
- یادگیری مبتنی بر موضوع (subject directed)
- یادگیری مبتنی بر شواهد (evidence based)
- مولتی دیسیپلینری همراه با ادغام موضوعی در صورت نیاز
- تلفیقی از دانشجو و استادمحوری
- یادگیری جامعه نگر (community oriented)
- آموزش بیمارستانی (hospital based)
- یادگیری سیستماتیک

روش ها و فنون آموزش (روش های یاددهی و یادگیری) : : Teaching & Learning Methods:

در این دوره ، عمدتاً از روش ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد :

self-education, self-study *

- * انواع کنفرانس های داخل بخشی ، بین بخشی ، بیمارستانی ، بین رشته ای و بین دانشگاهی
- * بحث در گروه های کوچک - کارگاه های آموزشی - ژورنال کلاب و کتاب خوانی - case presentation - توموربورد
- * راندهای کاری و آموزشی - انجام مشاوره های تخصصی همراه با استاد - آموزش در اتاق پروسیجر - تحلیل بیماران دشوار
- * استفاده از تکنیک های آموزش از راه دور بر حسب امکانات .
- * مشارکت در آموزش رده های پایین تر .
- * روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی .

ساختار کلی دوره آموزشی:

مدت زمان (ماه)	محتوی - اقدامات	بخش ، واحد یا عرصه آموزش
در طول دوره	ارزیابی ماکروسکوپی و میکروسکوپی نمونه‌های بافتی اعم از مشاوره حین عمل جراحی نمونه های اعمال جراحی رادیکال، نمونه های حاصل از جراحی های محدود و کم تهاجمی، بیوپسی های ندوسکوپیک، و مشاورها، و همچنین ارزیابی میکروسکوپی نمونه های سیتولوژی سیستم گوارش و تهیه گزارش پاتولوژی استاندارد طبق برنامه تنظیمی بخش	بخش پاتولوژی
دو هفته در طول دوره	انجام و تفسیر تستهای مولکولار و سیتوژنتیک	بخش چرخی آزمایشگاه مولکولار و سیتوژنتیک
۲ هفته در طول دوره	آشنایی با نحوه نمونه گیری های مختلف بافتی اعم از تکنیک های اندوسکوپی و اعمال جراحی محدود و رادیکال شامل پیوند کبد	بخش های چرخی داخلی و جراحی گوارش و کبد

عناوین مباحثی که باید دستیاران در بخش های چرخی به آنها پردازند (به تفکیک هر بخش):

بخش چرخی آزمایشگاه مولکولار و سیتوژنتیک: آشنایی با روشها و اصول تستهای مولکولار و سیتوژنتیک، انجام ، مشاهده و نحوه تفسیر نمونه ها
بخش چرخی داخلی و جراحی گوارش و کبد: آشنایی با روشهای مختلف نمونه برداری آندوسکوپیک و جراحی دستگاه گوارش

عناوین دروس اعم از عمومی، تخصصی پایه یا تخصصی بالینی :

جنین شناسی، آناتومی، و بافت شناسی دستگاه گوارش

آسیب شناسی پایه

آسیب شناسی بیماری های لوله گوارش شامل مری، معده، روده کوچک و روده بزرگ، کبد، کیسه صفرا و مجاری صفراوی، و پانکراس.

ایمونوهیستوشیمی های متداول دستگاه گوارش

اصول تستهای ایمونوهیستوشیمی

اصول تستهای مولکولار و سیتوژنتیک

انتظارات اخلاق حرفه ای (Professionalism) از دستیاران:

I - اصول اخلاق حرفه ای

از دستیاران و دانش آموختگان این رشته انتظار می رود:

الف - در حوزه نوع دوستی

- ۱) منافع بیمار را بر منافع خود ترجیح دهند.
- ۲) در مواجهه با بیماران مختلف عدالت را رعایت کنند.
- ۳) در برخورد با بیماران به تمام ابعاد جسمی، روانی و اجتماعی آنان توجه داشته باشند.
- ۴) در تمامی مراحل مراقبت از بیماران وقت کافی صرف نمایند.
- ۵) به خواسته ها و آلام بیماران توجه داشته باشند.
- ۶) منشور حقوق بیمار را در شرایط مختلف رعایت کرده و از آن دفاع کنند.

ب - در حوزه وظیفه شناسی و مسئولیت

- ۱) نسبت به انجام وظائف خود تعهد کافی داشته باشند.
- ۲) به سوالات بیماران پاسخ دهند.
- ۳) اطلاعات مربوط به وضعیت بیمار را با مناسبترین شیوه در اختیار وی و همراهان قرار دهند.
- ۴) از دخالت‌های بی مورد در کار همکاران پرهیز نمایند و با اعضای تیم سلامت تعامل سازنده داشته باشند.
- ۵) در تمامی مراحل مراقبت و انتقال بیماران احساس مسئولیت نمایند.
- ۶) برای مصاحبه، انجام معاینه و هر کار تشخیصی درمانی از بیماران اجازه بگیرند.
- ۷) در رابطه با پیشگیری از تشدید بیماری، بروز عوارض، ابتلای مجدد، انتقال بیماری و نیز بهبود کیفیت زندگی به طور مناسب به بیماران آموزش دهند.

ج - در حوزه شرافت و درستکاری

- ۱) راستگو باشند.
- ۲) درستکار باشند.
- ۳) رازدار باشند.
- ۴) حریم خصوصی بیمار را رعایت نمایند.

د - در حوزه احترام به دیگران

- ۱) به عقاید، آداب، رسوم و عادات بیماران احترام بگذارند.
- ۲) بیمار را به عنوان یک انسان در نظر گرفته، نام و مشخصات وی را با احترام یاد کنند.
- ۳) به وقت بیماران احترام گذاشته و نظم و ترتیب را رعایت نمایند.
- ۴) به همراهان بیمار، همکاران و کادر تیم درمانی احترام بگذارند.
- ۵) وضعیت ظاهری آنها مطابق با شئون حرفه ای باشد.

ه - در حوزه تعالی شغلی

- ۱) انتقاد پذیر باشند.
- ۲) محدودیت های علمی خود را شناخته، در موارد لازم مشاوره و کمک بخواهند.
- ۳) به طور مستمر، دانش و توانمندیهای خود را ارتقاء دهند.
- ۴) اقدامات تشخیصی درمانی مناسب را مطابق با امکانات و دستاوردهای علمی در دسترس انجام دهند.
- ۵) استانداردهای تکمیل پرونده پزشکی و گزارش نویسی را رعایت کنند.

II - راهکارهای عمومی برای اصلاح فرآیند آموزش اخلاق حرفه ای در محیط های آموزشی :

انتظار میرود، دستیاران، در راستای تحکیم اخلاق حرفه ای در محیط های آموزشی با کمک استادان خود در جهت اقدامات زیر تلاش نمایند:

کمک به فراهم کردن شرایط فیزیکی (Setting) مناسب :

- فراهم ساختن شرایط مناسب برای انجام امور شخصی و خصوصی در محیط های آموزشی و درمانی نظیر استفاده از پرده و پاراوان در هنگام معاینات و غیره
- حضور یک پرستار همجنس بیمار یا همراه محرم او در کلیه معاینات پزشکی در کنار پزشک (دستیار) و بیمار
- فراهم کردن سیستم هم اتاقی بیمار و همراه (مثلاً مادر و کودک در بخش های کودکان)
- ایجاد محیط مناسب، مطمئن و ایمن متناسب با باور های دینی و فرهنگی بیماران، همراهان، استادان و فراگیران نظیر فراهم ساختن محل نماز و نیایش برای متقاضیان

کمک به اصلاح فرآیندهای اجرایی :

- همکاری با مدیران اجرایی بیمارستان در جهت اصلاح فرآیندهای اجرایی نظیر فرآیند های جاری در بخش های پذیرش ، بستری ، تامین دارو ، تجهیزات و ترخیص بیماران به طوری که بیماران سردرگم نشوند و امور را به آسانی طی کنند.
- تکریم مراجعین و کارکنان بیمارستان ها
- توجه به فرآیندهای اجرائی بیمارستان در جهت تسهیل ارائه ی خدمات و رفاه حداکثری بیماران و ارائه ی پیشنهادات اصلاحی به مدیران بیمارستان

کمک به فراهم شدن جو مناسب آموزشی :

- مشارکت در ایجاد جو صمیمی و احترام آمیز در محیط های آموزشی
- تلاش در جهت حذف هرگونه تهدید و تحقیر در محیط های آموزشی
- همکاری های مناسب و موثر بین بخشی و بین رشته ای
- سازمان دهی و مشارکت در کارهای تیمی
- تشویق به موقع عملکرد مناسب کارکنان، دستیاران سال پایین تر و فراگیران دیگر
- مشارکت در معرفی الگوها به مسئولین آموزشی
- مشارکت فعال در تقویت Role modeling
- تلاش در جهت تقویت ارتباطات بین فردی
- مشارکت و همکاری در تدوین ارائه ی دستورالعمل های آموزشی به فراگیران (Priming)
- رعایت حقوق مادی، معنوی و اجتماعی استادان، دانشجویان و اعضای تیم سلامت

ترویج راهبرد بیمار محوری :

- حمایت از حقوق مادی ، معنوی و پزشکی بیماران اعم از جسمی ، روانی و اجتماعی (با هر نژاد ، مذهب ، سن ، جنس و طبقه اقتصادی اجتماعی) ، در تمام شرایط
- جلب اعتماد و اطمینان بیمار در جهت رعایت حقوق وی
- ارتباط اجتماعی مناسب با بیماران نظیر: پیش سلامی ، خوشرویی ، همدردی ، امید دادن ، و غیره
- پاسخگویی با حوصله به سوالات بیماران در تمامی شرایط
- آموزش نحوه ی پاسخگویی مناسب به سوالات بیماران به دستیاران سال پایین تر و فراگیران دیگر

- معرفی خود به عنوان پزشک مسئول به بیمار، همچنین معرفی دستیاران سال پایین تر، کارورز، کارآموز و پرستار با نام و مشخصات به بیماران
- پرسش از عادات غذایی، خواب، استحمام و تمایلات رفاهی بیماران و کمک به فراهم کردن شرایط مورد نیاز برای آن ها
- توجه به بهداشت فردی بیماران.
- توجه به کمیت و کیفیت غذای بیماران در راند های آموزشی و کاری
- توجه به نیاز های بیماران برای اعمال دفعی آسوده در راند های آموزشی و کاری با تاکید بر شرایط خصوصی آنان
- توجه به ایمنی بیمار (Patient Safety) در کلیه اقدامات تشخیصی و درمانی
- کمک در فراهم کردن شرایط آسان برای نماز و نیایش کلیه بیماران متقاضی، با هر آیین و مذهب در بخش، به ویژه برای بیماران در حال استراحت مطلق.
- احترام به شخصیت بیماران در کلیه شرایط.
- پوشش مناسب بیماران در هنگام معاینات پزشکی
- احترام و توجه به همراهان و خانواده بیماران
- تجویز هرگونه دارو، آزمایش و تجهیزات درمانی با توجه به وضعیت اقتصادی و نوع پوشش بیمه ای بیماران و اجتناب از درخواست آزمایشات گران قیمت غیرضروری
- استفاده مناسب از دفترچه و تسهیلات بیمه ای بیماران
- ارتباط با واحدها و مراجع ذی صلاح نظیر واحد مددکاری، در باره رفع مشکلات قابل حل بیماران
- اخذ اجازه و جلب رضایت بیماران برای انجام معاینات و کلیه پروسیجرهای تشخیصی و درمانی
- رعایت استقلال و آزادی بیماران در تصمیم گیری ها
- خودداری از افشای مسائل خصوصی (راز) بیماران
- ارائه ی اطلاعات لازم به بیماران در باره ی مسائل تشخیصی درمانی نظیر: هزینه ها - مدت تقریبی بستری و غیره در مجموع، رعایت STEEP به معنای:
- ارائه ی خدمات ایمن (safe) به بیماران
- ارائه ی خدمت به موقع (Timely) به بیماران
- ارائه ی خدمت با علم و تجربه ی کافی (Expertise) به بیماران
- ارائه ی خدمت مؤثر و با صرفه و صلاح (Efficient) به بیماران
- و در نظر گرفتن محوریت بیمار (Patient Centered) در کلیه ی شرایط

مشارکت و ترغیب آموزش و اطلاع رسانی نکات مرتبط با اخلاق:

- آموزش ارتباط مناسب و موثر حرفه ای به دستیاران سال پایین تر و فراگیران دیگر
- مشارکت در آموزش مسائل اخلاق حرفه ای به دستیاران سال پایین تر و دانشجویان
- آموزش یا اطلاع رسانی منشور حقوقی بیماران، مقررات Dress Code و مقررات اخلاقی بخش به دستیاران سال پایین تر و فراگیران دیگر
- اشاره مستمر به نکات اخلاقی در کلیه فعالیت ها و فرآیند های آموزشی نظری و عملی نظیر: گزارشات صبحگاهی، راندها، کنفرانس ها، درمانگاه ها و اتاق های عمل
- نقد اخلاقی فرآیندهای جاری بخش در جلسات هفتگی با حضور استادان، دستیاران و فراگیران دیگر
- فراهم کردن شرایط بحث و موشکافی آموزشی در مورد کلیه سوء اقدامات و خطاهای پزشکی (Malpractices) پیش آمده در جلسات هفتگی با حضور استادان، دستیاران و فراگیران دیگر
- مشارکت دادن فراگیران رده های مختلف، در برنامه های آموزش بیماران

جلب توجه مستمر دستیاران سال پایین تر و فراگیران دیگر به سایر موارد اخلاقی از جمله:

- برخورد احترام آمیز با نسوج، اعم از مرده یا زنده

- برخورد احترام آمیز با اجساد فوت شدگان
- همدردی با خانواده فوت شدگان
- نگهداری و حفظ اعضای بدن بیماران ، عملکرد طبیعی اندام ها و حفظ زیبایی بیماران تا حدی که دانش و فناوری روز اجازه می دهد
- احترام به حقوق جنین ، از انعقاد نطفه تا تولد در شرایطی که مجوز اخلاقی و شرعی برای ختم حاملگی نیست
- اهمیت دادن به وقت های طلایی کمک به بیماران و اجتناب از فوت وقت به منظور جلوگیری از دست رفتن شانس بیمار برای زندگی یا حفظ اعضای بدن خود
- تجویز منطقی دارو و در خواست های پاراکلینیک
- رعایت Clinical Governance در کلیه ی تصمیم گیری های بالینی ، تجویز ها و اقدامات تشخیصی درمانی

پایش و نظارت مستمر فراگیران :

- حضور در کلیه برنامه های آموزشی (گزارشات صبحگاهی - راندهای کاری و آموزشی - درمانگاه - کشیک های شبانه - تومور بورد - سی پی سی - و غیره) و نظارت بر حضور سایر فراگیران از طریق واگذاری مسئولیت ، پیگیری تلفنی و حضور در کشیک ها ، سرکشی به درمانگاه ها و اورژانس ها و نظایر آن ، به منظور ایجاد تدریجی مسئولیت پذیری اجتماعی در خود و فراگیران دیگر
- حضور به موقع بر بالین بیماران اورژانس
- توجه به عملکرد عمومی خود و فراگیران دیگر نظیر (عملکرد ارتباطی اجتماعی ، نحوه پوشش ، نظم و انضباط) از طریق رعایت مقررات Dress Code ، ارائه بازخورد به فراگیران دیگر و تاکید بر الگو بودن خود
- توجه اکید به عملکرد تخصصی خود و فراگیران دیگر نظیر (اخذ شرح حال و معاینات تخصصی بیماران ، درخواست منطقی آزمایشات ، تفسیر و ادغام یافته های بالینی و پاراکلینیک ، استنتاج و قضاوت بالینی ، تشخیص بیماری ، تصمیم گیری های بالینی ، تجویز منطقی دارو ، انتخاب و انجام اقدامات درمانی ، طرز درخواست مشاوره های پزشکی ، ارجاع بیماران ، اقدامات پژوهشی ، استفاده از رایانه و نرم افزار های تخصصی و پیگیری بیماران) از طریق اهمیت دادن به تکمیل مستمراگ بوک و جلب نظارت مستقیم استادان به منظور کاستن از فراوانی سوء عملکرد ها و خطاهای پزشکی (Malpractices)
- رعایت اخلاق پژوهشی در تدوین پایان نامه ها بر اساس دستوالعمل های کمیته اخلاق در پژوهش .
- اجتناب اکید از انجام تحقیقات به خرج بیماران و انجام روش هایی که دستیاران به آن تسلط ندارند.
- اهمیت دادن به نحوه تکمیل و تنظیم پرونده های پزشکی ، به طوری که در حال حاضر و آینده به سهولت قابل استفاده باشند .

III - نکات اختصاصی اخلاق حرفه ای مرتبط با رشته :

منابع درسی که با استفاده از آنها آموزش این برنامه قابل اجرا است : References:

الف - کتب اصلی:

- 1- Odze and Goldblum Surgical Pathology of the GI Tract, Liver, Biliary Tract and Pancreas.
- 2- Digestive System Tumours WHO Classification of Tumours.
- 3- Diagnostic Pathology: Gastrointestinal.

ب - مجلات اصلی:

- 1- Iranian Journal of Pathology.
- 2- American Journal of Surgical Pathology.
- 3- Archives of Pathology and Laboratory Medicine.
- 4- American journal of gastroenterology.
- 5- European journal of gastroenterology & hepatology.

توضیح :

- (۱) در مواردی که طبق مقررات، آزمون های ارتقا و پایانی انجام می شود، منابع آزمونها بر اساس آئین نامه های موجود، توسط هیئت ممتحنه دوره تعیین خواهد شد و منابع ذکر شده در این صفحه راهنمایی است برای اجرای این برنامه.
- (۲) در مورد کتب، منظور آخرین نسخه چاپ شده در دسترس است.
- (۳) در مورد مجلات، منظور مجلاتی است که در طول دوره دستیاری منتشر می شوند.

Student Assessment:

ارزیابی دستیار:

الف- روش ارزیابی (Assessment Methods):

- کتابی شفاهی آزمون تعاملی رایانه ای OSCE DOPS
ارزیابی Logbook آزمون ۳۶۰ درجه ارزیابی مقاله ارزیابی پورت فولیو

ب : دفعات ارزیابی (Periods of Assessment): در طول دوره

شرح وظایف دستیاران:

شرح وظایف قانونی دستیاران در آئین‌نامه‌های مربوطه آورده شده است . مواردی که گروه بر آن تاکید می‌نماید عبارتند از :

- مشارکت فعال در بررسی اولیه نمونه های پاتولوژی دستگاه گوارش پس از بررسی اولیه آنها به کمک دستیار تخصصی و آماده سازی آنها برای تایید نهایی (ساین اوت) با اتندینگ مربوطه ، درخواست تستهای کمکی نظیر ایمونوهیستوشیمی در صورت نیاز، بررسی مجدد نمونه ها بعد از آماده شدن این تستها و در تایید نهایی (ساین اوت) نمونه ها با کمک استاد مربوطه
- مشارکت فعال در آموزش دستیاران آسیب شناسی
- مشارکت فعال در آموزش پرسنل فنی
- بررسی شرح حال و بررسی سایر آزمایشات و رادیوگرافی های بیمار
- مشارکت فعال با سایر گروه های بالینی و کنفرانسهای بین بخشی
- ارائه حداقل ۱۲ کنفرانس یا ژورنال کلاب در طول دوره
- مشارکت در حداقل یک پروژه تحقیقاتی
- پذیرش یا چاپ حداقل یک مقاله پژوهشی در طی دوره در مجلات با نمایه ISI یا Pub med یا Scopus
- شرکت در برنامه های آموزشی و پژوهشی طبق برنامه تنظیمی

حداقل هیئت علمی مورد نیاز (تعداد - گرایش - رتبه) :

حداقل سه نفر هیات علمی (۱ نفر استاد و ۲ نفر استادیار یا ۲ نفر دانشیار و یک نفر استادیار) با مدرک تخصصی فلوشیپی مربوطه یا حداقل ۳ نفر با سابقه حداقل ۶ سال کار در زمینه فلوشیپی مربوطه با تایید هیات ممتحنه دانشنامه تخصصی و دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی باشد.

کارکنان دوره دیده یا آموزشی دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه :

تکنسین به منظور تهیه اسلاید و رنگ آمیزی اسلایدها و تهیه بلوک های لازم .

فضاهای تخصصی مورد نیاز:

- فضاهای تخصصی مورد نیاز این دوره که باید در دانشگاه مجری در دسترس باشند عبارتند از :
- یک آزمایشگاه پاتولوژی در هر بیمارستان برای انجام آزمایشات بافتی
- فضای مناسب برای بررسی میکروسکوپی و تایید نهایی
- فضای مناسب برای بایگانی کردن نمونه های اسلاید و بلوک های پارافینی بیماران و جوابها
- فضای مناسب برای انجام تستهای ایمونوهیستوشیمی
- امکان استفاده از آزمایشگاه مولکولار و سیتوژنتیک در قالب روتیشن

تنوع و حداقل تعداد بیماری های اصلی مورد نیاز در سال :

تعداد	بیماری
حداقل ۲۵۰۰ نمونه	نمونه های بافتی دستگاه گوارش
حداقل ۲۰۰ نمونه	سیتولوژی دستگاه گوارش شامل EUS-FNA و Brushing
حداقل ۱۵۰ مورد	ایمونوهیستوشیمی

تعداد تخت مورد نیاز برای تربیت یک دستیار ورودی :

مورد نیاز نیست

توضیح: در ارزشیابی هابر اساس کل دستیاران موجود بخش مدنظر قرار خواهد گرفت .

تجهیزات تخصصی مورد نیاز:

وسائل رنگ آمیزیهای مختلف بافتی و سیتولوژی، و دستگاه فروزن سکشن
میکروسکوپ های آموزشی تک نفره و چند نفره

رشته های تخصصی یا تخصص های مورد نیاز : (در مواردی که دستیاران به دوره های چرخشی می روند، رشته تخصصی مورد نیاز است و در موارد دیگر حضور متخصص کافی است.)

الف: رشته های مورد نیاز: فوق تخصص گوارش و کبد ، تخصص جراحی عمومی

ب: تخصص های مورد نیاز: فلوشیپ مولکولار پاتولوژی ، متخصص رادیولوژی

معیارهای دانشگاههایی که مجاز به اجرای برنامه هستند:

- دانشگاهی مجاز به راه اندازی این برنامه است که دارای ویژگی های زیر باشد :
- * دارای رشته تخصصی مورد تأیید در رشته آسیب شناسی باشد .
- * حداقل ۱۰ دوره ، در دوره تخصصی فارغ التحصیل داشته باشد .
- واجد حداقل های مندرج در این برنامه باشد .

ارزشیابی برنامه (Program Evaluation):

الف - شرایط ارزشیابی برنامه:

- این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:
- ۱- گذشت ۴ سال / ۲ دوره از اجرای دوره
- ۲- تغییرات عمده فناوری
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

ب- شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظر سنجی از هیئت علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش آموختگان با پرسشنامه های از قبل تدوین شده
- استفاده از پرسشنامه های موجود در واحد ارزشیابی و اعتبار بخشی دبیر خانه

ج- متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، واحد ارزشیابی و اعتبار بخشی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی با همکاری کمیته تدوین برنامه است

د- نحوه بازنگری برنامه:

- مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:
- گردآوری اطلاعات حاصل از نظر سنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه ای، پیشنهادات و نظرات صاحب نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته تدوین برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته تدوین برنامه
- بازنگری در قسمتهای مورد نیاز برنامه و ارائه پیش نویس برنامه جدید به کمیسیون تدوین و برنامه ریزی آموزشی

ه- شاخص ها و معیارهای پیشنهادی گروه برای ارزشیابی برنامه:

شاخص ها و معیارهای ملحوظ شده در چارچوب ارزشیابی برنامه دبیرخانه (چک لیست پیوست) مورد قبول است

استانداردهای ضروری برنامه‌های آموزشی

- * ضروری است ، برنامه‌ی مورد ارزیابی در دسترس اعضای هیئت علمی و دستیاران قرار گرفته باشد.
- * ضروری است ، طول دوره که در برنامه‌ی مورد ارزیابی مندرج است ، توسط دانشگاه‌های مجری رعایت شود .
- * ضروری است ، شرایط دستیاران ورودی به دوره‌ی مورد ارزیابی با شرایط مندرج در برنامه منطبق باشد .
- * ضروری است ، ظرفیت پذیرش دستیار ، در دوره با ظرفیت مصوب منطبق باشد .
- * ضروری است ، ظرفیت پذیرش دستیار در راستای تامین حدود نیاز کلی کشور که در برنامه پیش‌بینی شده است باشد .
- * ضروری است دستیاران لاگ‌بوک قابل قبولی ، منطبق با توانمندی‌های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه‌ی مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند .
- * ضروری است ، لاگ‌بوک دستیاران به طور مستمر تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد لازم ارائه گردد.
- * ضروری است ، دستیاران بر حسب سال دستگیری ، پروسیجرهای لازم را بر اساس تعداد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در لاگ‌بوک خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند .
- * ضروری است ، در آموزش‌ها حداقل از ۷۰٪ روش‌ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه ، استفاده شود .
- * ضروری است ، دستیاران در طول هفته طبق تعداد روزهای مندرج در برنامه در درمانگاه حضور فعال داشته ، وظایف خود را تحت نظر استادان و یا دستیاران سال بالاتر انجام دهند و برنامه‌ی هفتگی یا ماهانه درمانگاه‌ها در دسترس باشد .
- * ضروری است ، دستیاران دوره‌های جراحی ، در طول هفته طبق تعداد روزهای مندرج در برنامه تحت نظر استادان و دستیاران سال بالاتر در اتاق عمل و دستیاران دوره‌های غیر جراحی در اتاق‌های پروسیجر حضور فعال داشته باشند و برنامه‌ی هفتگی یا ماهانه اتاق‌های عمل در دسترس باشد .
- * ضروری است ، دستیاران ، طبق برنامه‌ی تنظیمی بخش ، در برنامه‌های گزارش صبحگاهی ، کنفرانس‌های درون‌بخشی ، مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر و کشیک‌ها یا آنکالی‌ها حضور فعال داشته باشند و برنامه‌ی هفتگی یا ماهانه کشیک‌ها یا آنکالی‌ها در دسترس باشد .
- * ضروری است ، دستیاران ، طبق برنامه‌ی تنظیمی بخش ، در برنامه‌های راندهای آموزشی ، ویزیت‌های کاری یا آموزشی بیماران بستری حضور فعال داشته باشند .
- * ضروری است ، کیفیت پرونده‌های پزشکی تکمیل‌شده توسط دستیاران ، مورد تأیید گروه ارزیاب باشد .
- * ضروری است ، دستیاران بر حسب سال دستگیری ، بخش‌های چرخشی مندرج در برنامه را گذرانده و از رئیس بخش مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود..
- * ضروری است ، بین بخش اصلی و بخش‌های چرخشی همکاری‌های علمی از قبل پیش‌بینی شده و برنامه‌ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری‌ها باشند ، در دسترس باشد .
- * ضروری است ، دستیاران مقررات Dress code را رعایت نمایند .
- * ضروری است ، دستیاران از منشور حقوق بیماران آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تأیید گروه ارزیاب قرار گیرد .
- * ضروری است ، منابع درسی اعم از کتب و مجلات موردنیاز دستیاران و هیات علمی ، در قفسه کتاب بخش اصلی در دسترس آنان باشد .
- * ضروری است ، دستیاران در طول دوره خود به روش‌های مندرج در برنامه ، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.

دبیر خانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی - تاریخ تنفيذ در نود و دومین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی ۹۹/۴/۷

- * ضروری است ، دستیاران در طول دوره خود ، حداقل در یک برنامه‌ی پژوهشی مشارکت داشته باشند .
- * ضروری است ، در بخش اصلی برای کلیه دستیاران پرونده آموزشی تشکیل شود و نتایج ارزیابی‌ها ، گواهی‌های بخش‌های چرخشی ، تشویقات ، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود .
- * ضروری است ، بخش برای تربیت دستیاران دوره ، هیات علمی موردنیاز را بر اساس تعداد ، گرایش و رتبه‌ی مندرج در برنامه در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد .
- * ضروری است ، بخش برای تربیت دستیاران دوره ، کارکنان دوره‌دیده موردنیاز را طبق موارد مندرج در برنامه در اختیار داشته باشد .
- * ضروری است ، دوره فضاهای آموزشی عمومی موردنیاز را از قبیل : کلاس درس اختصاصی ، قفسه کتاب اختصاصی در بخش و کتابخانه عمومی بیمارستان ، مرکز کامپیوتر و سیستم بایگانی علمی در اختیار داشته باشد .
- * ضروری است ، دوره ، فضاهای تخصصی موردنیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه در سطح دانشگاه در اختیار داشته باشند .
- * ضروری است ، تعداد و تنوع بیماران بستری و سرپایی مراجعه‌کننده به بیمارستان محل تحصیل دستیاران ، بر اساس موارد مندرج در برنامه باشند .
- * ضروری است ، به ازای هر دستیار به تعداد پیش‌بینی‌شده در برنامه ، تخت بستری فعال (در صورت نیاز دوره) در اختیار باشد .
- * ضروری است ، تجهیزات موردنیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت تجهیزات ، مورد تأیید گروه ارزیاب باشد .
- * ضروری است ، بخش‌های چرخشی ، مورد تأیید قطعی حوزه ی ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه باشند .
- * ضروری است ، دانشگاه ذیربط ، واجد ملاک‌های مندرج در برنامه باشد .

استانداردهای فوق ، در ۳۱ موضوع ، مورد تصویب کمیسیون تدوین و برنامه‌ریزی آموزشی قرار گرفته و جهت پیگیری و اجرا در اختیار واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی قرار داده می‌شود . ضمناً یک نسخه از آن در انتهای کلیه برنامه‌های مصوب آورده خواهد شد .

دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی
کمیسیون تدوین و برنامه‌ریزی آموزشی

منابع مورد استفاده برای تهیه این سند

۱- راهنمای تدوین برنامه دوره های فوق تخصصی - دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی - کمیسیون تدوین و برنامه ریزی آموزشی - سال ۱۳۸۸